

УДК 159.924.7:364.658

DOI: [https://doi.org/10.18524/2707-0409.2021.2\(54\).241389](https://doi.org/10.18524/2707-0409.2021.2(54).241389)

Кобильтнік Л. М.

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри
психології Мелітопольського державного педагогічного
університету імені Богдана Хмельницького
e-mail: liliyamix914@gmail.com

ORCID ID 0000-0003-4353-4769

ПСИХОЛОГІЧНІ РЕСУРСИ СУБ'ЄКТИВНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ БАТЬКІВ, ЩО ВИХОВОУТЬ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

В статті сформульовано актуальність проблеми суб'єктивного благополуччя сімей, які виховують дитину з особливими потребами. В таких родинах не всі батьки адекватно реагують на виникаючі проблеми, іх особистісна і професійна самореалізація ускладнюється об'єктивними та суб'єктивними чинниками, що призводить до виникнення у них ознак емоційного вигорання та відчуття втрати суб'єктивного благополуччя. Автором окреслено основні підходи до розуміння суб'єктивного благополуччя особистості, а саме: гедоністичний та евдемоністичний; проаналізовано особистісно-психологічні та соціально-психологічні чинники суб'єктивного благополуччя батьків. В статті запропоновано узагальнену класифікацію психологічних ресурсів суб'єктивного благополуччя батьків, що виховують дитину з особливими потребами (особистісні, родинні, соціальні ресурси та життєстійкість). Виокремлено способи підвищення цього феномена шляхом успішної соціально-психологічної адаптації; дотримання правил, які допоможуть підтримувати позитивність життя; самореалізація батьків в усіх сферах життя. Намічено перспективи подальшого вивчення окресленої проблеми.

Ключові слова: батьки дітей з особливими потребами, особистість, позитивна психологія, психологічні ресурси, самореалізація, суб'єктивне благополуччя, життєстійкість.

Постановка проблеми. Протягом останніх десятиліть в сучасній психологічній науці все більш активно вивчається про-

блема суб'єктивного благополуччя особистості, яке пов'язане з розвитком індивідуальності людини, повнотою самореалізації, можливістю ставати суб'єктом власного життя, знаходженням балансу для здорового і щасливого існування особистості в надто мінливому світі. Теоретично підґрунтя цих питань вивчається в позитивній психології у контексті можливості досягнення балансу між власними ресурсами для подолання негативних психічних станів, які заважають людині досягти гармонії, та визначенні місця окремої особистості в світі.

В психологічній літературі [2; 4; 6; 8; 9; 13; 16] значна частина досліджень, що описується терміном «суб'єктивне благополуччя», зосереджена на суб'єктивній оцінці життя людини, індивідуальному змісті переживання щастя, що обумовлене не стільки об'єктивними показниками, скільки ставленням особистості до себе, навколошнього світу загалом та окремих його сторін. Численні аспекти позитивного функціонування особистості знайшли відображення у працях Н. Бредберна, Е. Дінера, І. Аршаві, О. Знанецької, М. Аргайл, К. Ріфф, Д. Леонтьєва, Е. Носенко, М. Селігмана, Л. Сердюк, Т. Данильченко, Е. Кологривової, П. Фесенка, Т. Шевеленкової та ін. Ряд концепцій суб'єктивного благополуччя або феноменів, близьких до нього за значенням, інтегрують описані вище підходи, зосереджуючи увагу на певному аспекті життя людини та трактуючи його як важливий у досягненні задоволення власних потреб та продовженні особистісного зростання. Це концепції утвердження суб'єктності (А. Брушлинський, К. Абульханова-Славська), реалізації життєвих цінностей (І. Джидарян), задоволення базових потреб особистості, ефективної самореалізації, налагодження міжособистісних стосунків та наповнення життя позитивними емоціями (Ж. Вірна, Т. Данильченко), життєвих цінностей (З. Карпенко), спрямованості дій до реалізації та актуалізації своїх потенцій (В. Татенко), активної творчої позиції людини (Т. Титаренко, В. Франкл, М. Чікентіхай). Таким чином, суб'єктивне благополуччя розкриває актуальні аспекти ставлення людини до власного життя, що містять у собі потенціал для розкриття себе, продовження розвитку особистості.

Збільшення темпів соціальної на суб'єктивного благополуччя особливими потребами. В таких ситуації емоційного травмування вості» своєї дитини, переживання вої та соціальної) та відносної со ломобільноті самої дитини. Не на постійно виникаючі проблемам самореалізація ускладнюється ос чинниками, що призводить до ви ногорання та відчути втрати.

В науковій літературі слід ви вчення сімейних дитячо-батьківської стратегії поведінки батьків з состійкості, що необхідна для п. Проводяться дослідження, спрямовані на розширення концепції суб'єктивних переживань падках виховання дитини із початку та інтелектуального розвитку (В. Литньова). Вивчаються осо боморозуміння та дотримання родичами (В. Дружинін, В. Столін). Питаються розробляють такі фахівці, як І. І. А. Волосніков, О. Казакова, О. Крів, А. Шутценбергер та ін.

Мета статті. Відзначаючи початок важливі питання визначення суб'єктивного благополуччя з особливими потребами. Дослідження є лише теоретичне, але і суто практичне, які надання психологічної допомоги ресурсів батьків, які відчувають проблемами. Суб'єктивне благополуччя

особистість визначає для себе пріоритетним, цінним, чого вона прагне, які використовує психологічні ресурси.

Результати дослідження. Проведений нами аналіз літератури показав, що на сучасному етапі розвитку науки дослідження проблеми суб'єктивного благополуччя та ресурсності особистості не отримало цілісного вивчення. Теоретико-методологічні засади ресурсного підходу в психології з метою вивчення особливостей психічної активності розроблено J. Brown, E. Poulton і в подальшому вдосконалено M. Posner, D. Norman, D. Bobrow та низкою інших дослідників. Так ключові зарубіжні теорії ресурсів особистості належать А. Бандуру (поняття самоефективності), Д. Навону й Д. Гоферу (когнітивні ресурси системи обробки інформації), Д. Канеману (концепція уваги як єдиного ресурсу). С. Мадді (концепції життєстійкості), Р. Лазарусу та С. Фолькман (дослідження ресурсів копінг-поведінки), С. Хобфолу (теорія консервації ресурсів) тощо [5; 7; 15].

У вітчизняній психології зміст поняття «ресурси» розроблено в дослідженнях таких видатних вчених як Д. Леонтьєв, А. Г. Маклаков, В. А. Бодров, Н. С. Водоп'янова, К. Муздібашев, О. Штепа та ін. Зокрема ідея ресурсного підходу активно відображене в працях дослідницької групи під керівництвом Д. Леонтьєва, що розробляють феноменологію поняття «особистісний потенціал», його складники та форми прояву: вивчення оптимізму, самодетермінації, самоефективності, рефлексії як психологочні ресурси особистості (Т. Гордеєва, О. Дергачова, Е. Осін та ін.) [1; 3; 4; 11].

В західній науковій традиції прийнято диференціювати два підходи до проблеми суб'єктивного благополуччя — гедоністичний та еведомістичний. У запропонованому визначені суб'єктивного благополуччя як когнітивно-емоційної оцінки людиною якості власного життя, яка відіграє роль у забезпеченні здатності людини до реалізації особистісного потенціалу та до позитивного функціонування і є важливим чинником психологічного здоров'я, синтезовано ідеї обох підходів та розкрито структурний (емоційно-когнітивний) та сутнісний (самореалізаційний) аспекти феномена [8, с. 173]. Розглядаючи основні положення гедоністичного підходу [7, с. 111], ми можемо

виокремити критерії визначення
луччя батьків, що виховують ді-
ставлення до життєвих подій на-
мі рівнях; здатність отримувати
я, контроль емоцій та початті
задоволення від життя та інші.
позитивний рівень цих показників
адже суб'єктивне благополуччя
Його рівень є показником триво-
ків, а також демонструє їх рівень

Спираючись на ідеї Т. Ратта вич [6]), слід виділити п'ять сфер, що вносять до рівня благополуччя зичне благополуччя (місце здоров'я (значущість близького оточення), професійне благополуччя (кар'єрний розвиток), фінансове благополуччя (ність своєму рівнем життя); благославлення (безпека, власний внесок у розширення успіх має бути присутнім у досягнення в одній сфері не може іншій).

Згідно з сучасними поглядами ділти суб'єктивний та об'єктивний багатогранного благополуччя батьків можуть виникнути в результаті особливими потребами. В суб'єктивній умові, які надають батькам, батьки можуть напряму впливати на конструкти, які виділила відповідно до цих потреб. Перший і основний конструкт є самовідношенням, яке відповідає на питання, чи може батько прийняття себе (self acceptance) та іншіх членів сім'ї з позитивною оцінкою себе і своєї минулості. Батьки, які мають позитивне самовідношення, можуть відноситися до себе і своїх переживань та дій, які можуть самоактуалізувати їх. Їх готовність батьків підтримувати позитивні стосунки з оточуючими (positive relations with others) відповідає на питання, чи може батько відноситися до інших людей з позитивною оцінкою.

суб'єктивного благополуччя. Третій конструкт — автономість (autonomy) складають такі властивості, як самовизначення, самостійність у прийнятті рішень, спроможність до внутрішньої регуляції власної поведінки. Четвертий конструкт розкривається через екологічну майстерність (environmental mastery), яка передбачає спроможність батьків налаштовувати себе на активну діяльність, опановувати навколощне середовище та активно обирати і створювати власне середовище, яке відповідає їх психологічним умовам життя і визначається як характерна ознака психологічного здоров'я. П'ятим конструктом суб'єктивного благополуччя батьків, що виховують дитину з особливими потребами, є наявність мети у житті (purpose in life) і сенсу спрямованості діяльності на досягнення певних цілей. Шостий конструкт відчуття суб'єктивного благополуччя є індивідуальне самовдосконалення (personal growth) — забезпечення психологочного зростання, самоактуалізація та розвиток усіх особистісних здібностей батьків.

Об'єктивний підхід представлений соціальним і матеріальним благополуччям, як компонентами суб'єктивного благополуччя, оскільки на ці компоненти не завжди можливо впливати напряму. Сім'я, що виховує дитину є особливими потребами, та її оточення, матеріальне становище визначається не завжди зволі батьків, на це впливають інші люди, розвиток країни, в якій проживає родина, особливості культури та релігії. Але вони також грають роль у суб'єктивному благополуччі батьків дітей з особливими потребами.

Спираючись на роботи А. Г. Маклакова [1, с. 15], слід розглянути «особистісний адаптаційний потенціал батьків особливих дітей». Серед психологічних характеристик найбільш значущими для регуляції психічної діяльності і самого процесу адаптації батьків виступають: нерво-психічна стійкість, рівень розвитку якої заезпечує толерантність до стресу; само-оцінка особистості, що є основою саморегуляції і впливає на ступінь адекватності сприйняття умов діяльності і своїх можливостей; відчуття соціальної підтримки, що визначає почуття власної значущості; рівень конфліктності особистості; досвід соціального спілкування.

Життєстійкість також є ресурсність подолання батьками життєвих складників, які передбачає їх психологічну стабільність та є показником психічного виховання дитини з особливими проблемами. Це особистісна характеристика здатності шеї катерини складності життя та успішної праці, а також та труднощам. Це особистісна ризикує міру здатності батьків виконувати свої обов'язки, зберігаючи внутрішньо збалансованість та діяльність [7].

Аналіз сучасних досліджень три компонента життєстійкості особливими потребами: 1) зачуттям конаністів в тому, що участь у підшанені знайти щось корисне і цікаве лежить впевненість у собі, у своїх успішно діяльності в тій чи іншій сфері; 2) впевненість у контролі значущих переконаністів в тому, що боротьба з результатом того, що відбувається, в першу чергу, стиль мислення, нення причин подій, що відбуваються в житті — переконаність батківською з ними, сприяють їх

досвіду. Ухвалення виклику (ризику) — це відношення батьків до принципової можливості змінюватися.

Отже, підсумовуючи, можна виокремити основні психолого-гічні ресурси суб'єктивного благополуччя батьків, що виховують дитину з особливими потребами (таблиця 1).

Таблиця 1

**Психологічні ресурси суб'єктивного благополуччя батьків,
що виховують дитину з особливими потребами**

Ресурси	Опис
Особистісні ресурси	
Індивідуальні властивості	Тип темпераменту, особливості емоційної, мотиваційної сфери, компетенції (вміння, знання)
Усвідомленість	Здатність адекватно сприймати довкілля, ігнорувати нерелевантні стимули
Емоційний інтелект	Здатність точно визначати емоції і почуття власні, своєї дитини та інших людей
Духовність	Досвід особистості в екзистенціальному пошуку мети і сенсу життя
Самоконтроль	Ефективність системи психічного управління власною поведінкою і розвитком
Прийняття рішень	Процес, за допомогою якого батьки оцінюють можливості реалізації власної мети
Копінги	Здатність керувати стресом, щоб підтримувати оптимальне здоров'я і продуктивність
Креативність	Відкритість до нового, чутливість до проблем, висока потреба у творчості
Родинні ресурси	
Спілкування	Емпатичне слухання, вираз думок і почуттів, обговорення задля прийняття рішень
Згуртованість	Емоційний зв'язок між членами сім'ї
Колективна оцінка	Здатність оцінювати серйозність ситуації і можливості родини адаптуватися до неї
Адаптивність / гнучкість	Можливості пристосовуватися до змін, залишаючись при цьому стабільною сімейною системою
Буденні та святкові традиції	Сімейні традиції спрямовані на змінення родинних зв'язків, які сприяють відчуттю захищеності кожного її члена
Соціальні ресурси	
Лідерство	Здатність керівника організації, де працює людина, підтримати її у кризовій ситуації

Ресурси	Опис
Професійна підтримка	Допомога і заохочення
Розвиток мережі соціальних зв'язків	Визнання, повага, відповідальність, соціальна підтримка

Ресурс життя	Опис
Залученість в процес життя	Впевненість в собі, якісні засоби, які дозволяють успішно реалізувати потенціал
Впевненість в контролі значущих подій свого життя	Переконаність в здатності впливати на результат
Прийняття виклику життя	Відношення людини до життя, яке змінюється

Висновки та перспективи Наукова праця показала, що ведене нами дослідження з приводом суб'єктивного благополуччя батьків, що виховують дитину з особливими потребами, показало, що цей феномен є інтегральним, але не єдиним. Існує також інший, міждисциплінарний погляд на це явище.

«Суб'єктивне благополуччя» звичайно вживання та подолання труднощів, які виникають в результаті підвищення якості життя. В результаті теоретичного аналізу, виконаного К. Ріфф, під суб'єктивним благополуччем батьків здатність дитину з особливими потребами реагувати на зміни в житті, що виникають в результаті інтеграційного феномену, що передбачає зміну в особистісних цінностях і уявленнях про себе та поведінкових стереотипів, речовин, які викликані особистісними якостями, інтелектуальною ініціативою та інтелекту, що проявляється в здатності до суб'єктивного благополуччя сучасного батька.

Наукова праця показала, що зміни в житті батьків, що виховують дитину з особливими потребами, викликаються через особистісно-психологічні зміни, які виникають в результаті змін в здатності реагувати на зміни в житті.

благополуччя, зміст яких дозволяє нам говорити про рівень за-
доволеності життям.

За наслідками вивчення проблеми суб'єктивного благопо-
луччя батьків, що виховують дитину з особливими потребами,
ми виокремили такі способи підвищення вказаного феномена.
По-перше, це успішна соціально-психологічна адаптація, яка
полігає у поєднанні неусвідомлюваного та свідомого моде-
лювання власної поведінки як індивідуальної стратегії та си-
туативної тактики з метою досягнення бажаного результату.
По-друге, дотримання правил, які допоможуть підтримувати
позитивність життя, а саме: самодисциплінування в харчуван-
ні, спорті, особистих відносинах, навчанні, роботі; уникнення
токсичних людей, невдах; сміх та усмішка; волонтерство та
благодійність; творчість, хобі; правильний відпочинок, який
гарантують повне відновлення емоційного і фізичного стану.
По-третє, повна самореалізація себе в усіх сферах свого життя;
розуміння себе та визначення свого місця в оточуючому сере-
довищі; знаходження гармонії між тілом та психічним станом;
досягнення успіху на роботі та вдома. Завдяки особистісним
досягненням життя набуває сенсу, переважають позитивні емо-
ції, покращуються відносини з іншими людьми. Це додає захо-
пленості, успіху, звершень і підвищує показники суб'єктивного
благополуччя батьків.

Виявлені нами психологічні ресурси суб'єктивного bla-
гополуччя батьків, що виховують дитину з особливими по-
требами, постають складною системою здібностей людини
до усунення протиріч особистості з життєвим середовищем,
подолання несприятливих життєвих обставин за допомогою
трансформації ціннісно-смислового виміру особистості, що за-
дає її спрямованість і створює основу для самореалізації. До
таких психологічних ресурсів особистості належать: особис-
тісні, родинні, соціальні ресурси та життєстійкість. Інакше
кажучи, психологічні ресурси виступають як характеристика
особистості батьків, яка забезпечує їм можливість ефективно
виришувати життєві завдання та досягати суб'єктивного bla-
гополуччя. У зв'язку з цим поняття психологічного ресурсу
суб'єктивного благополуччя батьків, що виховують дитину з

особливими потребами, вимага-
нення та подальшої розробки
досліджень.

Список використаних джерел

1. Бодров В. А., Маклаков А. Г. Особистіс-
тологічні науки. 2013. № 2. С. 14–23.
2. Єзерська Н. В. Психологічні чинни-
ків в умовах спеціалізованої школи-
хол. наук: 19.00.07 / Київ. ун-т ім. І.
3. Іваницький А. В. Психологічний ре-
зультат особистості. *Сучасні проблеми науки*.
4. Лічностний потенціал: структура і
відповідність. Д. А. Леонт'єва. М.: Смысл,
smysl.ru/article/16.php
5. Лапіна М. Д. Психологічні ресурси
спільнотного трансцендації. *Теорія і прак-
т. 1. С. 62–66.*
6. Лукасевич О. А. Суб'єктивне bla-
гополуччя. *Проблеми сучасної психології: збірник*
С. 109–114.
7. Мадди С. Смыслообразование в процес-
сах журнала. 2005. Т. 26, № 6. С. 87–93.
8. Михайленко Л., Іващенко К. Проблем-
ності в позитивній психології. *Щасливі-
сть*. I міжнародної наукової конференції
ЛОМ. 2020. С. 172–177.
9. Титаренко Т. М., Ларіна Т. О. Життє-
хідність та безпека. К.: Маріч, 2009.
10. Чанчиков І. К. Співвідношення суб'є-
тів розуміння благополуччя. *Благодійні-
відеси: антитонія сучасного способу*
благодійності. Круглий стол (21 квітня 2011
ба. Київ: Інститут психології імені
С. А. Гігорії, С. 46–48.
11. Штепа О. С. Функціональна значущі-
сть особистісного потенціалу [Електро-
нічний ресурс]. 2015. Випуск 29. С. 765–778. Режим
доступу: <http://elibrary.knu.edu.ua/>
12. Шуттенбергер А. А. Синдром предик-
торів та тайни, синдром годування, пер-
евання генофондограмми. Москва: Психо-
логія, 2009.
13. Diener E., Wirtz D. New Wellbeing Meas-
ures and positive and negative affect. *Soc
Issue 2. P. 143–156.*

14. Fromm E. Primary and secondary process in waking and in altered states of consciousness. *Academic Psychological Bulletin*. 1981. No. 3. P. 29–45.
15. Hobfoll S. E., Watson P., Bell C. C., Bryant R. A. Five essential elements of immediate and mid-term mass trauma intervention: Empirical evidence. *Psychiatry: Interpersonal and Biological Processes*. 2007. Vol. 70(4). P. 283–315.
16. Ryff C. D., Keyes C. L. M. The Structure of Psychological Well-Being Revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1995. Vol. 69, No. 4. P. 719–727.

REFERENCES

1. Bodrov, V. A., Maklakov, A. H. (2013). Osobystisnyi adaptatsiinyi potentsial [Personal adaptive potential]. *Psicholohichni nauky — Psychological sciences*, 2, 14–23 [in Ukrainian].
2. Izerska, N. V. (2018). Psicholohichni chynnyky subiektyvnoho blahopoluchchja pidlitkiv v umovakh spetsializovanoi shkoly-internatu [Psychological factors of subjective well-being of teenagers in the conditions of the specialized boarding school]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv [in Ukrainian].
3. Ivanitskyi, A. V. (2015). Psicholohichnyi resurs yak interhalna kharakterystyka osobystosti [Psychological resource as an integral characteristic of personality]. *Suchasni problemy nauky ta osvity — Modern problems of science and education*, 2–3, 26–29 [in Ukrainian].
4. Leontev, D. A. (2011). Lichnostnyi potentsial: struktura i diagnostika [Personal potential: structure and diagnosis]. M.: Smyisl, institut.smysl.ru. Retrieved from: <http://institut.smysl.ru/article/16.php> [in Russian].
5. Lapina, M. D. (2019). Psicholohichni resursy osobystosti v professiini diyalnosti sotsialnoho pratsivnyka [Psychological resources of the individual in the professional activity of a social worker]. *Teoria i praktyka suchasnoi psicholohii — Theory and practice of modern psychology*, 1 (1), 62–66 [in Ukrainian].
6. Lukasevych, O. A. (2017). Subiektyvne blahopoluchchja yak psicholohichnyi fenomen [Subjective well-being as a psychological phenomenon]. *Problemy suchasnoi psicholohii — The problem of modern psychology*, 2 (12), 109–114 [in Ukrainian].
7. Maddy, S. (2005). Smysloobrazovaniye v protsesse prynatiya resheniyi [Formation of meaning in the decision-making process]. *Psicholohicheskiy zhurnal — Psychological Journal*, 26 (6), 87–99 [in Russian].
8. Mykhailenko, L., Ivashko, K. (2020). Problema subiektyvnoho blahopoluchchja osobystosti v pozityvnii psicholohii [The problem of subjective well-being of the individual in positive psychology]. Proceedings from Shchastia ta suchasne suspilstvo: materialy I mizhnarodnoi naukovoї konferentsii (20–21 bereznia 2020 r.). Lviv: SPOLOM, 172–177 [in Ukrainian].
9. Tytarenko, T. M., & Larina, T. O. (2009). Zhytistiihikst osobystosti: sotsialna neobhodimost ta bezpeka [Vitality of the individual: social necessity and security]. K.: Marych [in Ukrainian].
10. Chanchykov, I. K. (2010). Spivvidnosnosti pidkhodiv rozumennia blahopoluchchja to approaches to understanding well-being: osobysti vs blahopoluchchja seredovishch zhyttia: materialy naukovo-praktychno-tekhnicheskogo seminaru. Kyiv: Instytut psicholohii imeni H. T. Ukrainsian].
11. Shchepa, O. S. (2015). Funktsionalna zribuvaemost' u strukture osobystinoho potentsialu — Functional usefulness in the structure of personal potential. *Psicholohii — The problem of modern psychology*, 97, Issue 2. P. 143–156 [in Ukrainian].
12. Shuttsenberher, A. A. (2011). *Syndromy, semeynye tainy, syndrom hodovshchego polozovaniye henosotsyogrammy [Ancestral relationships, Family Secrets, Anniversary syndrome]*. Practical Use of the Genosociogram. J.
13. Diener, E., Wirtz, D. (2009). New ways of flourishing and positive and negative well-being. *Journal of Positive Psychology*, 4, 97, Issue 2. P. 143–156 [in English].
14. Fromm, E. (1981). Primary and secondary processes in the structure of modern states of consciousness. *Academic Psychology*, 2, 29–45 [in English].
15. Hobfoll, S. E., Watson, P., Bell, C. (2007). Five essential elements of immediate and mid-term mass trauma intervention: Empirical evidence. *Psychiatry: Interpersonal and Biological Processes*, 70(4). P. 283–315 [in English].
16. Ryff, C. D., Keyes, C. L. M. (1995). The Structure of Psychological Well-Being Revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69, No. 4. P. 719–727 [in English].

Кобильник Л. Н.

кандидат психологических наук, психолог Мелитопольского государственного университета имени Богдана Хмельницкого

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ РЕСУРСЫ БЛАГОПОЛУЧИЯ РОДИТЕЛЕЙ С ОСОБЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ

В статье сформулирована актуальность проблем благополучия семей, воспитывающими детей с особыми потребностями. В таких семьях не все родители

ющие проблемы, их личностная и профессиональная самореализация осложняется объективными и субъективными факторами, приводят к возникновению у них признаков эмоционального выгорания и ощущения потери субъективного благополучия. Автором определены основные подходы к пониманию субъективного благополучия личности, а именно: гедонистический и эвдемонистический; проанализированы лично-психологические и социально-психологические факторы субъективного благополучия родителей. В статье предложена обобщенная классификация психологических ресурсов субъективного благополучия родителей, воспитывающих ребенка с особыми потребностями (личностные, семейные, социальные ресурсы и жизнестойкость). Выделены способы повышения этого феномена путем успешной социально-психологической адаптации; соблюдения правил, которые помогут поддерживать позитивность жизни; самореализации родителей во всех сферах жизни. Намечены перспективы дальнейшего изучения обозначенной проблемы.

Ключевые слова: родители детей с особыми потребностями, личность, позитивная психология, психологические ресурсы, самореализация, субъективное благополучие, жизнестойкость.

Kobylnik L. N.

PhD in Psychology, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Psychology, Bohdan Khmelnitsky Melitopol State Pedagogical University

THE SUBJECTIVE WELL-BEING PSYCHOLOGICAL RESOURCES OF PARENTS, RAISING CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS

The urgency of the subjective well-being problem due to the families, raising a child with special needs, is underlined in the given article. In such families, not all of the parents are adequately respond to emerging problems, their personal and professional self-realization is complicated by objective and subjective factors, leading to signs of burnout and a feeling of loss of subjective well-being. The study of this problem is not only theoretical, but also it brings purely practical significance, namely, for the purpose of providing psychological assistance, updating the personal resources of parents who feel subjectively disadvantaged. Subjective well-being depends on what a person determines for himself as a

priority, valuable, what he strives for he or she uses.

It is revealed that at the present the study of the problem, connected source capacity of the individual, has article defines the main approaches for understanding of an individual well-being. The author believes that monistic; the personality-psychological approach considers the subjective well-being of the parent; the objective approach to understanding the subjective well-being of the parent; the approach considers all the internal components of the parent's well-being and which parents can directly influence them. The relations with others, autonomy, environment, personal growth). The objective approach to understanding the subjective well-being as components of subjective well-being always possible to influence these components.

The author proposes a generalized approach to understanding the subjective well-being psychological resources according to the needs of parents with children with special needs (personal, family, social). The importance of increasing this phenomenon through the adaptation of parents to the positive life; parents' self-realization and further study of the indicated problem.

Key words: parents of children with special needs, positive psychology, psychological resources, resilience.

Статья